

קונטרס

טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

פרשת ויצא שנת תשל"ה

תוכן השיעור

'רחל' בחינת תורה שבעל פה
ללמוד תורה לשמה
חותמו של הקב"ה 'אמת'
להדש בתורה
"ר' דוד צבי הגדול" – חותן מוהרנ"ת
המגיד מטירהאויצע ז"ל
שומר הגבול...
דיבורים חמים כגחלי אש
ל'סבא שלך' התכוונתי...
פרי צדיק עץ חיים – נבדי רביז"ל
יכול להיות שהכוונה הייתה אילך... הרב
מטשעהרין
כל כתבי האר"ז"ל על כף היד
עם כאלו 'כרכרות' מה ייצא מהם?
'הון רב' ו'שווה פרוטה'

בחינת יעקב ולבן
תלמיד חכם שאין בו דעת
שכינתא בין תרי צדיקיא יתבא
ועיני לאה רכות
גלות השכינה
התדבקות רוחא ברוחא
כשנתחדש הלכה נתחדש שכל וידיעה
שפתותיו דובכות בקבר
לשנות מפני השלום...
וילך וישב לבן למקומו
ושמעת מלכותא וקטלה
חייתי מדפיס את הפשט באותיות 'זהב'
בא ה'מגן אברהם' ובאר לי את הפירוש
אילו היית שומע את היהודי הזה לומר
'הלכה זו'

כל הזכויות שמורות

שער ועימוד: י. גרוס

0527644765

הערות והארות מתקבלות בחפץ לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס, מאנסי ארה"ב

(מארה"ק: 1-845-200-0443 573-456-0722)

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3) של השיעור, יש לפנות דרך האימייל:

Rlyb148@gmail.com

לתרומות והפצה בלבד:

0548432460

bn5710048@gmail.com

פרשת ויצא, שנת תשל"ה

(טייפ מס' 60)

בחינת יעקב ולבן

(חסרה ההתחלה, בתוך שיעור בספה"ק ליקוטי מוהר"ן תו"י"ב) מה רצה 'לבן'? מביא הזהר הקדוש² - רבי נתן גם כן מבאר זאת בליקוטי הלכות¹ - שכוונתו של לבן באמירתו "הבנות בנותי והבנים בניי", רצונו היה רצה לעקור אותם לגמרי

הערות ומראי מקומות

א. וז"ל שם: מה שאנו רואים, שעל-פי הרב הלומדים חולקים על הצדיקים, ודוברים על הצדיק עתק בגאונה ובוז, זהו מכון גדול מאת השם יתברך. כי יש בחינת יעקב ולבן: יעקב הוא הצדיק המחדש חדושין דאורייתא ולומד תורתו לשמה, וטובו גנוז ושמור וצפון לעתיד, כמו שאמרו רבותינו ז"ל: 'למחר לקבל שכרם'; ועל שם ששכרו לבסוף, על שם זה נקרא יעקב - לשון עקב וסוף, שכרו לבסוף. ולבן הוא תלמיד-חכם, ש"ד יהודי, שתורתו להתייהר ולקנטר...

ב. עי' זוה"ק פרשת וישלח דף קס"ז ע"א.

ג. עי' ליקוטי הלכות ה' מתנה ומתנת שכ"מ אות י"ד: ...וכל המלחמה והעבודה והיגיעה של יעקב, הכל בשביל הבנים והצאן, שהם בחינת בנים ותלמידים ... על פן הכרח יעקב לברח ממנו בהחבא עם רחל ולאח, שהם כלל התורה, ועם כל הבנים והצאן. ולבן רדף אחריהם ובקש לעקר את הכל ח"ו, כמו שכתוב, ארמי אבד אבי, כי עדין לא הכניעו אותו כראוי, לולי ה' שהיה לנו וכו' בחינת לולא אלקי אבי אברהם ופחד יצחק היה לי ...

ד. פרשת ויצא ל"א מ"ג.

ד טעם זקנים

מהקדושה, לעקור אותם מיעקב! "מדוע אתה כל כך עסוק עם 'ילדיך'? הרי אלו 'ילדי', הרי אלו 'בנותי'!"

יעקב הקים את הי"ב שבטי י-ה' ואלו הם הי"ב צירופי הוי"ה, בא לבן לומר – "אל לך להשקיע, אלו הם 'ילדי', אלו הם 'בנותי'!"

זו הכוונה "לעקור את הכל", 'לעקור', לקחת את הי"ב שבטי י-ה' ולומר שהם שייכים לו!

הם אכן היו בנותיו, ונכדיו, לכן הוא רצה לעקור אותם לגמרי מהקדושה, לעקור אותם מיעקב, "וכל אשר אתה רואה לי הוא" – מה הואלת בזה? נולדו לך ילדים? אלו ילדי! בנות? אלו הם בנותי! מה הואלת במעשיך?!"

הקליפה – היא אינה מזיקה כלל, 'בגשמיות' היא כלל לא מזיקה, אלא שהיא רוצה לעקור הכל לגמרי, לעקור ולנתק מהקדושה, לעקור את הקדושה, לעשות את הדבר זול ומגושם.

תלמיד חכם שאין בו דעת

(ממשיך ללמוד בלקוטי מוהר"ן תו"י"ב) וְזֶה יְדוּעַ, שְׂאִינוּ נִקְרָא תְּלָמִיד-חֶכֶם אֲלָא עַל-יְדֵי תוֹרָה שְׁבַע-לֶפֶה, כִּי זֶה שִׁוִּידַע לְלַמֵּד חֶמֶשׁ אֵינוּ נִקְרָא תְּלָמִיד-חֶכֶם, אֲלָא זֶה שְׁהוּא בְּקִי בְּגִמְרָא וּפּוֹסְקִים. וּכְשֶׁלּוֹמַד בְּלֹא דַעַת, נִקְרָא לְבָן, עַל שֵׁם עֲרַמִּימִיּוֹת שְׂנַכְנַס בּוּ.

אכן כך מובא, כשלמדים תורה בלא 'טהרה', אזי נכנסת בלומד 'ערמומיות'.

ה פרשת ויצא, שנת תשל"ה

'שבתי צבי ימ"ש', הוא ואנשיו למדו בלא טבילת מקוה, ללא טהרה, לכן נהיה מהם מה שנהיה'.

הם היו למדנים גדולים, אלא שהם למדו בלא טהרה, ולכן נהיה מהם מה שנהיה.

וְשׁוֹנֵא וְרוֹדֵף אֶת הַצְּדִיקִים, הצדיק הוא הרי 'תיקון הברית' והעיקר היא ה'טהרה', והלומד בלא דעת הוא 'ההיפך מטהרה', הוא ממש שונא את הצדיק!

אחד שהוא פגום – האם הוא פגום רק בפני עצמו? לא! הוא אינו יכול בשום פנים ואופן לסבול את הצדיק, הצדיק זה ענין של טהרה, והוא אינו יכול לסבול זאת, הוא שונא ורודף את הצדיק!

שכינתא בין תרי צדיקיא יתבא

(ממשיך בליקוטי מוהר"ן) צְדִיק עֲלִיּוֹן וְצְדִיק תַּחְתּוֹן – אומר הרבי, אכן כך גם מובא בזהר של פרשת השבוע¹, ש"צדיק עליון וצדיק תחתון" הכוונה היא ל'יוסף ובנימין', 'יוסף' הוא 'צדיק עליון', 'בנימין' הוא 'צדיק תחתון'.

הערות ומראי מקומות

ו. עי' מאור ושמש פרשת אמור ד"ה במדרש דבר אחר אמור אל הכהנים, וז"ל: ובזמנים הקודמים שהיה דבר ה' יקר בימים ההם ולא היו יודעים מיראת הרוממות כלל, זאת היה מחמת שהיו לומדים תורה ולא נזהרו בטבילה זו, והכת שבתי צבי ימ"ש שהיו אז בימים ההם, ומזה נעשו אפיקורסים שלמדו ספרי קבלה בטומאת הגוף, והיה העולם שם עד שבאו שני המאורות הגדולים לעולם הבעש"ט הקדוש ואדמו"ר הרב רבינו אלימלך נבג"מ, והם פתחו שער לה' צדיקים יבואו בו שלא יהרהר אדם שום הרהור תורה עד שיטבול עצמו לקריו, שחכמי הגמרא לא ביטלוהו אלא מפני שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה, אבל אותן האנשים הרוצים להשיג גופי התורה ומצוות צריכין להיות נזהר מאד בטבילה זו.

ז. עי' זוה"ק פרשת ויצא דף קנ"ג ע"ב.

טעם זקנים

ו

בזהר כתוב שכל אחד מבני יעקב היה כלול מבחינת יעקב, 'יוסף' היה כלול ב'יסוד' של יעקב, כשיוסף נפטר 'בנימין' לקח את מידת ה'יסוד', כתוב בזוהר ש'יוסף' הוא 'צדיק עליון', ו'בנימין' הוא 'צדיק תחתון', אלו הם שתי הצדיקים.

אכן הרבי אומר בתורה "בראשית" – לעיני כל ישראל^ח, מביא שם הרבי: "רחל מבכה על בניה", מי הם 'בניה'? אכן 'יוסף'!

הזוהר מדייק ואומר 'בניה' אכן שניהם – אחד הוא 'יוסף' והשני הוא 'בנימין'.

הרבי מבאר, מה הפירוש "רחל מבכה"? 'רחל מבכה' על 'העלמת הצדיק'! על מה בוכה רחל? על כך שיש לה כזה בן 'יוסף', זהו ה'יסוד' של כל העולם, והוא כל כך נ-ע-ל-ם!

היא בוכה על כך שהצדיק נעלם, שכל העולם אינו 'על מקומו', "מבכה על בניה", הרבי מבאר שם ש'בניה' הכוונה ל'יוסף', יוסף הוא אכן בנה, אכן שניהם הם 'בניה' – 'יוסף ובנימין'.

פִּי שְׁכִינְתָּא בֵּין תְּרִין צְדִיקָא יְתָבָא, 'שכינתא' היא 'תורה שבעל פה', ה'שכינתא' נמצאת בין שני צדיקים אלו, שם הוא המקום של ה'שכינתא', ה'תורה שבעל פה' נמצאת תמיד בין 'בין תרי צדיקא'.

עיקר מעלתם של ה'תרי צדיקא' היא ענין ה'טהרה', שם נמצאת ה'תורה שבעל פה', שם הוא מקומה, "בין תרין צדיקא יתבא".

הערות ומראי מקומות

ח. עי' ליקוטי מוהר"ן תו' ס"ז תניינא, בסופו.

ז פרשת ויצא, שנת תשל"ה

כְּמוֹ שְׁפָתוֹב בְּזֹהַר, צְדִיקִים יִרְשׁוּ אֶרֶץ – צְדִיקִים תִּרְי מִשְׁמַע, 'ירשו' הכוונה – ירושה עוברת מדור לדור, ירושה אינה נפסקת לעולם, ה'תורה' היא 'ירושה', היא עוברת 'מדור לדור', צדיקים אלו הם יורשים את ה'תורה שבעל פה', וה עובר מדור לדור, ירושה אינה נפסקת לעולם.

אומר הרבי: וּשְׁנֵי צְדִיקִים אֱלוֹהִים – זֶה הַצְּדִיק שֶׁחֲדָשׁ זֹאת הַתּוֹרָה שְׁבַע־לִפְּהָ, זֶה צְדִיק עֲלִיוֹן; וְצְדִיק הַתַּחְתּוֹן, זֶה שְׁלוֹמֵד הַחֲדוּשִׁין; וְתוֹרָה שְׁבַע־לִפְּהָ הֵינּוּ שְׁכִינָתָא, אַה, מַה־פֶּה' יוצאת ה'שכינה הקדושה', זו היא 'תורה שבעל פה', מה שיש לנו – 'תורה שבעל פה' זו ה'שכינה הקדושה'! כְּמוֹ שְׁפָתוֹב מַלְכוּת פֶּה, וְתוֹרָה שְׁבַע־לִפְּהָ קְרִינֵן לָהּ, 'מלכות' היא הרי השכינה הקדושה.

ועיני לאה רבות

באחת ההלכות אומר רבי נתן^ט, הוא מביא זאת מה'אר"י הקדוש' שיעקב הוא הרי 'תורה', יעקב הוא רק 'תורה שבכתב', ורחל היא 'תורה שבעל פה', לכן יעקב היה מוכרח לשלימות עם רחל, מכיון ש'תורה שבכתב' מוכרחת להתחבר עם 'תורה שבעל פה', לא שייך לדעת שום מצוה לא 'תורה שבעל פה'.

"כרחל לפני גוזזיה"^י, זו 'תורה שבעל פה'. ומה היא 'לאה'? 'יעקב ורחל' הם 'שלימות התורה', 'לאה' היא 'תפילה'! "לאה היתה יושבת בפרשת דרכים"^{יא}, היא לא הפסיקה לבכות שתנצל ולא תפול 'בחלקן של עשו'.

הערות ומראי מקומות

ט. ע"י ליקוטי הלכות ראש חודש ה' אות כ"ט.

י. ע"י ליקוטי מוהר"ן כאן תו' י"ב, והוא עפ"י ישעיה נ"ג ד'.

יא. ע"י גמ' בבא בתרא דף קכ"ג ע"א: ...שהיתה שומעת על פרשת דרכים בני אדם שהיו אומרים, שני בנים יש לה לרבקה, שתי בנות יש לו ללבן, גדולה לגדול וקטנה לקטן, והיתה יושבת על פרשת דרכים

ח טעם זקנים

אפילו שיש כבר 'תורה שבכתב', יש כבר 'תורה שבעל פה', מוכרחים להשתמש ב'תפילה'!

ה'תפילה' היא כל כך חשובה, שהיא מקדימה במעלתה את רחל! העיקר הוא הרי מלאה. 'תורה שבעל פה' יחד עם 'תפילה' – זה עיקר ה'שלימות'!^ב

הרי מדבר בתורה – שמוכרחים להתפלל, 'לעשות מהתורות תפילות'^ג.

זוהי השלימות: 'תורה שבכתב' ו'תורה שבעל פה', יחד עם 'תפילה'!

אצל יעקב היה – הוא היה צריך את 'לאה', 'עיני לאה רכות', לבכות הרבה!

אה, בין אנשי שלומינו היו למדנים, למדנים גדולים, אלא שהם הרבו לשפוך דמעות כמים לפני השם יתברך, 'לאה'!

'תורה שבעל פה' – אולם יחד עם לאה! לאה!

גלות השכינה

וּכְשֶׁהַשְּׂכִינָה הִנְקָרָא תּוֹרָה שְׁבַע־לֶפֶה בָּאָה בְּתוֹךְ תְּלַמִּיד־חֶכֶם יָשׁוּד יְהוּדִי, הוּא לומד, הוּא 'למדן', זֶה נִקְרָא גְלוּת הַשְּׂכִינָה, ה'שכינה' היא אצלו 'בגלות', הרי אין אצלו 'טהרה', אצלו התורה בלא 'דעת', בלא 'טהרה'.

הערות ומראי מקומות

ומשאלת, גדול מה מעשיו, איש רע הוא מלסטם בריות, קטן מה מעשיו, איש תם יושב אוהלים, והיתה בוכה עד שנשרו ריסי עיניה, והיינו דכתיב וירא ה' כי שנואה לאה, מאי שנואה ... אלא ראה הקב"ה ששנואין מעשה עשו בפניה...

יב. עי' ליקוטי הלכות הל' ראש חודש ה' אות כ"א: ... כי העקר הוא התפלה שמתפללין על קיום התורה, ותפלה כזאת היא בחינת מעשה, בחינת קיום התורה ממש, על-כן היא העקר, כי צריך שיהיו מעשיו מרבין מחכמתו... (מלשון אוצר היראה – סוכות אות נ"ט).

יג. עי' ליקוטי מוהר"ן תניינא תו' כ"ה.

ט פּרשׂת ויצא, שנת תשל"ה

השכינה נמצאת אצלו 'בגלות', היא אינה רוצה להיות שמה, "שכינתא בין תרין צדיקיא יתבא" – שם הוא מקומה, בין שני צדיקים, "צדיק עליון וצדיק תחתון", ברם כשהיא נכנסת לתוך פיו של "שד יהודי" יש לה מכך צער נורא, זה הכוונה "גלות השכינה",

וְאִזְ יֵשׁ לוֹ פֶּה – יֵשׁ לְלַמְדָּן פֶּה – לְדַבֵּר עַל צְדִיק עֵתָק וְכוּ'.

ה'שכינה' – מקומה הוא אכן רק אצל הצדיק, "בין תרין צדיקיא יתבא". בעת שהיא נכנסת בפיו של 'תלמיד חכם שד יהודי', הרי אין לה שום שייכות מקום כזה, אלא מאי? מחמת התגברות הגלות היא נפלה לשם, ואזי הוא מקבל פה לדבר על ה'צדיק' – שאצל הצדיק הוא מקומה של ה'שכינה הקדושה', שם הוא המקום של ה'תורה שבעל פה'.

התדבקות רוחא ברוחא

וּכְשֶׁהָאָדָם לוֹמֵד בְּקִדְשָׁהּ וּבְטְהָרָהּ, הַרְבֵּי אוֹמֵר 'בְּקִדּוּשָׁהּ וּבְטַהֲרָהּ', וְכֹבֵר הַרְבֵּי אָמַר: "דַּאֲס עֲרֻשְׁטַע אִיז מְקוּוּה" [דבר ראשון הוא טבילת מקווה"].

כשלומד בקדושה ובטהרה – אִיזְה דִּין וּפְסָק שְׁחִדֵּשׁ אִיזְה תְּנָא אוֹ צְדִיק אַחֵר, עלינו לדעת שהשכינה הקדושה שוכנת אצל אותו אדם, אצל זה ה'למדן', והיא חפצה לשכון אצלו – אלא מאי? עלינו ללמוד 'בקדושה ובטהרה'!

עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְשִׁיקִין, וּנְשִׁיקִין זֶה בְּחִינַת הַתְּדַבְּקוֹת רוּחָא בְּרוּחָא, ממש כך, נשיקין.

הערות ומראי מקומות

יד. עי' שיחות הר"ן אות קמ"א, עיי"ש.

פי הפסק הזה הוא דבורו של התנא, התנא הרי הוציא את הדיבור הזה מפיו, את 'ההלכה' הזאת – את ה'פסק' הזה הוציא התנא מפיו, ודבור הוא החיות, כמו שכתוב: "לְנֶפֶשׁ חַיָּה", וְתַרְגּוּמוֹ: 'לְרוּחַ מְמַלְלָא'.

וְרוּחַ מְמַלְלָא, הִינּוּ הַנְּפֶשׁ חַיָּה, הִיא בָּאָה מִתּוֹרָה שְׁבַע־לֶפֶה, ומהו ה'דיבור'? זוהי 'תורה שבעל פה', התנא הוציא את הדיבור הזה מפיו, וזה אכן 'תורה שבעל פה', כל 'הלכה' שיש לנו כיום היא 'תורה שבעל פה'.

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה", 'ארץ' זו 'מלכות' – 'תורה שבעל פה'. 'תוצא הארץ', 'הארץ' הכוונה ל'תורה שבעל פה', 'נפש חיה' זו היא 'החיות', יוצא אם כן שבתוך 'התורה שבעל פה' מונח 'רוח פיו' של התנא.

נִמְצָא, עֲכָשׁוּ כְּשִׁלּוּמֵדִים אֶת הַחֲדוּשׁ הַזֶּה, וְכִשְׁמִכְנִיסִין הַלְמוּד וְהַחֲדוּשׁ בְּתוֹךְ פֶּה, נִמְצָא שְׁמַדְבָּקִין רוּחַ הַצְּדִיק שֶׁחֲדַדְשׁ זֶה הַחֲדוּשׁ עִם רוּחַ מְמַלְלָא, הִינּוּ עִם הַדְּבֹר הַלּוּמֵד זֶה הַחֲדוּשׁ עֲכָשׁוּ, כַּשֶּׁאֵנוּ לְמֵדִים מִשְׁנָה בְּמִשְׁנֵי, אֵנוּ לְמֵדִים דִּיבּוֹר, "אמר רבי עקיבא", "אמר ר' יוסי", כל מי שֶׁמִּזְכִּירִים בְּלִימוּד – הִרִי זֶה ה'דיבור' שהוא אמר, ובדיבורו מונח 'רוח פיו', מונח שם 'רוח הקודש' שלו, וכשֶׁאֵדָם מְדַבֵּר – נִכְנַס גַּם 'רוח פיו' של המדבר, 'רוח פיו' של הלומד יחד עם 'רוח פיו' של התנא, זהו 'בחינת נשיקין', וְזֹאת הַהִתְדַבְּקוֹת רוּחָא בְּרוּחָא נִקְרָא נְשִׁיקִין !

נִמְצָא, כְּשִׁלּוּמֵדִין אֵיזָה הַלְכָה שֶׁחֲדַדְשׁוּ הַתְּנַאִים, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְדַבֵּק רוּחַ הַתְּנַא עִם רוּחַ הַלּוּמֵד, וְדוּמָה כְּאֵלוּ נוֹשֵׁק אֶת עֲצָמוֹ עִם הַתְּנַא.

אָבֵל תְּלַמֵּיד-חֶכֶם שֶׁד יְהוּדִי, כְּשִׁלּוּמֵד גְּמָרָא אוּ פֶּסֶק-דִּין, גַּם אֲצִלוּ יֵשׁ נְשִׁיקִין, הוּא הִרִי לֹקַח אֶת פִּי, וְלֹקַח אֶת פִּי שֶׁל הַתְּנַא – אֶת ה'דיבור', עָלָיו כָּתוּב: "נִעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׁוֹנָא", 'נעטרות' הוא מלשון מיותר, מותרות, זה מיותר כמו שאחד נושק עצמו עם שונאו, כִּי הַתְּנַא אֵינּוּ יָכוֹל לְסַבֵּל רוּחֹ שֶׁל תְּלַמֵּיד-חֶכֶם שֶׁד יְהוּדָאִין, כִּי מִי יָכוֹל לְסַבֵּל לְנִשְׁק אֶת עֲצָמוֹ עִם נְבִלָה, כָּל שֶׁכֵּן שְׁנִבְלָה טוֹבָה הִימְנוּ.

פרשת ויצא, שנת תשל"ה

הרבי הרי אחז שיש לעשות מ'התורות'-תפילות', כיון שבאמת זהו דבר נורא מה שהרבי אומר כאן, "כשלוקחים את רוח פיו של התנא - נהיה בחינת נשיקין", נורא! מדובר כאן ב'תנא', וכל תנא שיהיה - צריך לרצות לסבול זאת!

ואמנם על כל פנים - לפחות נעשה 'תפילה', נבקש מהקדוש ברוך הוא!

ועל ידי התפילה עצמה - 'התורה שבעל פה' נהיית חשובה יותר, הרי הנני מבקש שאזכה לקיים מה שאני לומד כעת! —

כשנתחדש הלכה נתחדש שכל וידיעה

היו מאנשי שלומינו שלמדו היטב, ר' מתתיהו^{טו}! ר' מתתיהו היה 'למדן' גדול, 'למדן עצום', הייתה לו בקיאות בכל הש"ס, 'בבלי' ו'ירושלמי', הוא היה למדן נפלא.

הוא למד עם כזו מיין דביקות להשם יתברך, בכזו דבקות לקדוש ברוך הוא, ראו עליו ממש איך יהודי בוער להשם יתברך בשעת הלימוד! הוא למד ט"ז וש"ך, ובקול רם, הוא היה כל כך דבוק בהשם יתברך, כמו שהרבי אומר כאן, 'שכינה'!, 'שכינה'!

כל 'דיבור' שמוציא מפיו זה 'נפש', 'תורה'.

והשכינה הקדושה - עם כזה יהודי חפצה 'השכינה' להתנשק! היא רוצה שיהיה לה 'נשיקין' עם כזה יהודי.

הערות ומראי מקומות

טו. ר' מתתיהו הכהן בארזעסקי ז"ל, מגדולי אנ"ש באומאן.

היו עוד יהודים באומן, למדנים מופלגים, שלמדו מאד – – –

ראינו בעינינו ענין זה 'מה הכוונה תורה? בשעה שהנני עוסק בתורה, עם מי אני 'מתדבק'? עם מי יש לי שייכות?! הנני מתדבק עם 'רוח התנא'!

הרבי אכן אומר: על ידי לימוד 'הלכה' נתחדש שכל וידיעה בהשם יתברך^{טז}!

כל 'הלכה' – 'הלכה' היא הרי דיבור של התנא, זה 'רוח פיו' של התנא, נתחדש 'שכל וידיעה' בהשם יתברך.

שפתותיו דובבות בקבר

וּאֶפְלוּ צְדִיקִים שֶׁכָּבְרָה לְעוֹלָמָם, וּכְשָׂאָנוּ לּוֹמְדֵי תוֹרוֹתֵיהֶן, עַל-יְדֵי־זֶה נִתְדַבֵּק רֹחַם בְּרוּחָנוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל: 'שִׁפְתוֹתֵיהֶם דּוֹבְבוֹת בְּקִבְרָה', וְזֶה עַל-יְדֵי בְּחִינַת נְשִׁיקָה.

אתמול למדתי 'עין יעקב', הגמרא אומרת שרבי אלעזר היה תלמידו של רבי יוחנן – זה גמרא ביבמות^{יז}, ר' אלעזר חזר על מימרא שאמר ר' יוחנן אלא שהוא לא הזכיר את שמו, ור' יוחנן הקפיד עליו מדוע הוא לא הזכיר את שמו!

"עול לגביה רבי אמי ורבי אסי" – במטרה לפייסו, אמר להם ר' יוחנן: האם הוא חברי? הוא הרי תלמידי, הוא אינו חבר!

נכנס ר' יעקב בר אידי^{יח} לר' יוחנן ושאלו, האם בכל פעם ש'הושע' חזר על דבריו של 'משה רבינו' הוא תמיד הזכיר "כאשר צוה ה' את משה? אלא

הערות ומראי מקומות

טז. עיי' ליקוטי מוהר"ן תניינא תו' ב' אות ב': כְּשֶׁנִּתְחַדֵּשׁ הַלְכָה, נִתְחַדֵּשׁ שְׁכָל ויְדִיעָה...

יז. עיי' יבמות דף צ"ו ע"ב.

פרשת ויצא, שנת תשל"ה יג

שכולם ידעו שכל דבר ש'יהושע' אומר הכל הוא 'מפי משה', לכן הוא לא היה צריך להזכיר תמיד את 'משה רבינו', כולם יודעים שיהושע - כל מה שהוא לומד הכל 'מפי משה'!

כך גם "ר' אלעזר" אמר דבר ששמע ממכם - כולם יודעים "שר' אלעזר" הוא תלמידך, וכל מה שר' אלעזר אומר הוא רק מה שהוא ששמע ממכם! - כך פייס "ר' יעקב בר אידי" את דעתו של ר' יוחנן.

ואומרת הגמרא, מדוע הקפיד ר' יוחנן על כך? האם ר' יוחנן רדף אחרי הכבוד?! אלא שהוא רצה שעל ידי זה יהיו "שפתותיו דובבות בקבר"! אם לא יאמרו את ההלכה מפיו, לא יזכירו את שמו, אזי לא יהיו "שפתותיו דובבות בקבר"!

לשנות מפני השלום...

(אחד הנוכחים: אומרים משמו של ה'חתם סופר', שהוא אמר: לא אכפת לו שיאמרו הלכה משמו ללא שיוזכרו את שמו, אולם לומר הלכה משמו שהיא לא הלכה שהוא אמר, בזה הוא לא חפץ), אה, גם הרבי הרי אמר כך: "איך האב געוואלט אז מען זאל רעדן פון מיר, שמועסן פון מיר, און נישט דערמאנען מיין נאמען! מיך ארט נישט יענער זאל בענטשן א ערנסט בענטשן ס'זאל זיין פון מיין כח, און מען זאל נישט וויסן אז ס'איז פון מיין כח!" [רצוני היה שידברו ממני, שיחו ממני, ולא יזכירו את שמי! לא אכפת לי שהשני יברך ברכת המזון בכוונה ושיהיה זה מכוחי, ושלא יידעו שזה בא מכוחי"ה!]

הערות ומראי מקומות

יח. עיי' בשיחות הר"ן אות קמ"א בסופו, לגבי ענין התיקון הכללי ז"ל: "...וְאֶפְשֶׁר שֶׁהָרֵב הַנַּ"ל וְכִיּוֹצֵא מִגְדָּל תְּשׁוּקָתָם לְזִכּוּת בָּהֶם אֶת הָרַבִּים בְּתִקּוּן גָּדוֹל כְּזֶה, וַיִּדְעוּ שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵמְצָאִים מִתְּנַגְדִּים וְחוֹלְקִים עַל רַבְּנוֹ ז"ל, עַל־כֵּן קִיְמוּ בְּנַפְשָׁם מֵאֲמַר חֲכָמֵינוּ ז"ל שְׁמַתָּר לְשָׁנוֹת בְּדַבֵּר הַשְּׁלוֹם. וּבַפֶּרֶט בְּדַבֵּר גָּדוֹל וְתִקּוּן

ענין זה נובע 'מגודל ההתנגדות', הרבי רצה לזכות את העולם בדיבוריו, אלא שאם יזכירו את שמו של הרבי יהיו שלא ירצו לשמוע, על כן אמר הרבי: "שלא יזכירו את שמי"!

(ר' יעקב דב: ר' משה טשענסטכאווער היה אומר על כך: "כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם" – כל זה בתנאי שהוא אכן מביא גאולה...), זהו דיבור של ר' ישראל טירהאנוצ'ער – 'בתנאי שזה מביא גאולה לעולם'!

הרבה אנשים 'מתנגדים גדולים' היה להם הנאה – והם קיבלו 'הרהורי תשובה', כשאמרו להם דיבורים מהרבי והם כלל לא ידעו בשם מי אומרים!

וילך וישב לבן למקומו

את גדלותו של יעקב אבינו אנו רואים בפרשת השבוע, זה הרי נורא, נורא!

כזה מין 'קליפה' היה 'לבן'! 'עשו' הרי רצה להרוג את יעקב, ועשו הרי היה יכול ללכת ל'חרן', 'עשו' היה גיבור גדול מאד, מהגיבורים הגדולים, גיבורי עולם, אלא התירוץ הוא – שעשו פחד מלבן!

'עשו' פחד מ'לבן', לא מפני ש'לבן' היה חזק ממנו בגבורה, הוא פחד מ'לבן' כי לבן היה 'מכשף' גדול, מהקליפות והכישופים – מפני זה הוא פחד^ט

הערות ומראי מקומות

כִּזְהוּ. וְעַתָּה בֵּין תְּבִין שְׂצָדְקוֹ הַנֶּאֱמָר לְעֵיל שְׁהֵם תְּקוּן חֲדָשׁ לְגַמְרֵי וְלֹא יָדַע מִזֶּה שׁוּם נִכְרָא מִימֹת עוֹלָם, וְתֵאמְרוּם בְּשֵׁם רַבְּנוּ ז"ל, בְּכַדֵּי שְׂשֻׁפְתוֹתָיו יְהִיו דּוֹכְבוֹת וְכוּ', אֲשֶׁר כָּל הַצְּדִיקִים מְתַנַּעְגְּעִים לָזֶה, וּמִזֶּה אֲשֶׁר אֶלְצוֹנֵי גְלוּת כָּל הַנְּ"ל".

יט. (זהר וישלח קס"ו ע"ב)!

טו פרשת ויצא, שנת תשל"ה

אולם 'יעקב' נכנס לבית לבן פנימה, והוציא משם את בנותיו, והעמיד י"ב שבטי י-ה', מביתו של לבן! !

הרבי אכן מדבר בהמשך^כ, ש'לבן' הוא התורה שבעל פה של 'הלמדן הלומד בלא דעת', וזהו מכון מאת הקדוש ברוך הוא.

ומדוע שולח הקדוש ברוך הוא שזה 'הלמדן' (בחינת לבן) ידבר על יעקב? ש'לבן' ידבר על 'יעקב'?! !

אומר הרבי כך: בעת ש'לבן' מדבר על 'יעקב', אזי יעקב מתבונן בדיבורים שלבן מדבר, מדוע הוא מדבר כאלו דיבורים?! הוא רואה שדיבורים אלו לקוחים 'מתורה שבעל פה', הוא למד 'תורה שבעל פה' – מכך נהיו 'דיבורים אלו', או אז מוציא ממנו יעקב את 'התורה שבעל פה' שלו, ממילא הוא נופל ונכנע לגמרי!

כשיעקב אבינו הוציא מלבן את י"ב שבטי י-ה' הוא הוציא על ידי זה את ה'תורה שבעל פה', או אז לא נשאר ממנו מאומה.

אכן מובא במדרש בפרשת השבוע^{כא}, בסוף הפרשה, "ויברך אתהם וילך וישב לבן למקומו"^{כב}, שבאותו לילה נכנס אל לבן מי שנכנס, ונטל ממנו כל הצאן שהיה ללבן על ידי יעקב, ולבן נשאר רק עם כמות הצאן כפי שהיה לו בטרם יעקב הגיע אליו, יותר לא היה לו! 'וישב לבן למקומו'!

הערות ומראי מקומות

כ. עי' ליקוטי מוהר"ן שם להלן אות ד': ודע, שזה מכון מאת השם יתברך, שהקדוש-ברוך-הוא מפיל איזה צדיק גדול בפיו של הלמדן, הינו הלמדן דובר רעות על הצדיק, כדי שהצדיק יקח התורה שבעל-פה, הינו השכינה, מהגלות שבפיה הלמדן, ומעלה אותה לשרשה ...

כא. בראשית רבה, ע"ד ט"ז.

כב. פרשת ויצא ל"ב א'.

על פי התורה הזאת מבואר היטב, הרי את כל 'התורה שבעל פה' יעקב הוציא ממנו בחזרה, ומה שאנו רואים ש'לבן כל כך ארב ליעקב, רצה לעקור את יעקב, כל זה היה מכוון מהשם יתברך כדי שיעקב יוציא ממנו את 'בנותיו' – להוציא ממנו את 'התורה שבעל פה'.

יעקב הרי הוציא ממנו את 'רחל ולאה', 'רחל' – אומר הרבי – היא 'תורה שבעל פה', 'לאה' היא ה'תפילה', הוא הוציא ממנו הכל, ממילא מובן הפסוק 'וישב לבן למקומו', כמו שהיה לפני כן!

כל הצאן – לפי חשבון המדרש – היו לו 'מיליוני צאן ובקר', כל חודש התווספו לו 'אלף שוורים', 'אלף בהמות', 'אלף עיזים', המדרש מחשב כמה צאן ובקר יעקב הוציא ממנו, 'מיליונים' היו לו, ממש מפליא לראות כמה צאן ובקר היה ללבן, והכל היה על ידי יעקב.

ואומר המדרש, 'וישב לבן למקומו', שבאותו לילה נכנסו אליו ונטלו ממנו הכל! הוא נשאר רק עם 'מקומו', כפי שהיה לפני בא יעקב.

וזהו מכוון מאת השם יתברך, ש'לבן' ידבר סרה על ה'צדיק', הצדיק מתבונן מאלו הלכות לקוחים 'דיבוריו', או אז הוא מוציא ממנו את 'התורה שבעל פה'.

ושמעת מלכותא וקטלה

הרבי אכן מביא²², 'ושמעת מלכותא וקטלה', הרבי מפרש זאת במאמר 'רבה בר בר חנה'. 'מלכותא' הכוונה היא ל'תורה שבעל פה', זהו 'יין מלכות

פרשת ויצא, שנת תשל"ה יז

רב', 'ושמעת' – הצדיק מקשיב ב'תורה שבעל פה', 'וקטלה' – על ידי זה הוא הורג וקוטל אותו! הוא מקשיב – והוא מוציא ממנו את 'התורה שבעל פה'!

ועל ידי מה הוא שומע את 'התורה שבעל פה'? על ידי ש'לבן' מדבר עליו סרה! אילו לא היה מדבר – הצדיק לא היה שומע. אך מכיון שמדבר עליו סרה, אזי הוא שומע את 'התורה שבעל פה', ועל ידי זה 'וקטלה' – הוא הורג אותו ונוטל ממנו חיותו.

הרבי אומר שם, 'ולא נטפי מניהו נטפא לארעא', אפילו 'טיפה אחת' לא נטפה על הקרקע, הוא הוציא ממנו כל 'התורה שבעל פה', ו'יין' הכוונה 'לתורה שבעל פה', 'יין מלכות רב', ואפילו טיפה אחת לא נטפה על הקרקע, הכל הוא הוציא ממנו! זהו הצדיק האמתי!

לכן מניחים לפניו את לבן, לאחרים הרי לא נתנו כזה התגרות של לבן, למי נתנו להלחם בלבן? ליעקב! הוא יודע לעשות זאת, להוציא ממנו כל חיותו!

הייתי מדפיס את הפשט באותיות 'זהב'

רבי נתן היה למדן עצום 'בנגלה', גאון, גאון עולם, לר' נתן היה חבר שהתגורר בעיר 'אודסה' בשם 'ר' ראובן'לע אודסער", שכיהן כרבה של 'אודסה', והוא היה מגדולי עולם. בימי ילדותם הם היו חברים. כשר' ראובן שמע על כך שרבי נתן נהיה חסיד, והוא הרי היה מגדולי עולם, מהגאונים הליטאים, חשב ר' ראובן לעצמו, 'מסתם נשתכח ממנו תלמודו'.

בנסיעתו של רבי נתן ל'ארץ ישראל' עבר בדרכו דרך העיר אודסה, ואמר רבי נתן אם אני כבר באודסה, אפגש עם הרב, חבר של ר' נתן, אכנס לר' ראובן'לע, הוא נכנס אליו, ראה את חברו ומאד שמח עמו, והנה אומר לו

יח טעם זקנים

הרב: האם הנך זוכר את הלימוד? 'כן', עונה לו ר' נתן, "אם כן אשאל אותך שאלה בט"ז" –

בהלכות 'תחומין' ישנם ט"זים ארוכים וקשים, כידוע בהלכות תחומין – כולם יודעים שהט"ז קשה מאד להבנה, הלומדים שוברים את הראש בכדי להבין את הט"ז, שאל אותו ר' ראובן שאלה בט"ז שב'תחומין', שיאמר לו פירוש בט"ז!

רבי נתן יצא לחדר אחר, יישב דעתו לזמן מה, לאחר מכן אמר לו פשט בט"ז! אמר ר' ראובן'לע על כך: "אילו היה ביכולתי, הייתי מדפיס את הפשט שלך באותיות מוזהבות!" – ככה הוא התבטא כשרבי נתן אמר לו פשט בט"ז!

אלא מאי? מהו החילוק מלפני ההתקרבות? הלימוד שהיה אצל רבי נתן לאחר שהוא התקרב לרבי – היה זה לימוד אחר לגמרי! לימוד 'אחר' לגמרי! התורה מאירה אחרת, זהו לימוד שונה לגמרי!

ה'מגן אברהם' בא אלי ואמר לי פשט

פעם התווכח (עם רבי נתן) – "ר' עקיבא וועלוועל"כד, שהתגורר ב'נעמירוב', והיה למדן גדול, (ר' משה בינשטוק: האם זה אותו אחד שלמד 'מגינים' בע"פ?) כן כן. ורבי נתן אמר לו: "אתה מתווכח עמי? ! אנכי לא הבנתי קטע ב'מגינים', בא ה'מגן אברהם', ובאר לי פשט!", – כך אמר רבי נתן לר' עקיבא וועלוועל, "בא ה'מגן אברהם' ואמר לי פירוש".

הערות ומראי מקומות

כד. ר' עקיבא זאב מנעמירוב ז"ל, מחשובי מקורבי מוהרנ"ת ז"ל.

פרשת ויצא, שנת תשל"ה

מהו החילוק אם "מקורבים לרבי" או ש"חסר ההתקרבות"? האם מניחים 'תפילין' אחרים? האם מתעטפים ב'טלית וציצית' אחרים? הכל הרי אותו דבר! אלא שה'געשמאק', ה'נעימות', ה'חיות' וה'פנימיות', חסרים למי שלא מקורב, זה חסר לו!

אילו היית שומע איך יהודי זה אמר את 'ההלכה'

הייתי בעיר 'ברסלב', ב'קלויז של ר' נתן", כך כינהו, היה שם שולחן, שהיה עוד מימי רבי נתן, בשולחן זה ישב ר' נתן ואמר 'הלכות' (מליקוטי הלכות) ב'שלש סעודות'! זה היה שולחן פשוט, לא כמו השולחנות הנאים של ימינו, 'שולחן פשוט'!

אנ"ש היו אומרים: "על שולחן זה אמר רבי נתן הלכות!" עוד ראיתי אנשים בברסלב שהכירו את רבי נתן.

והם אמרו "הברען וההתלהבות בשעה שרבי נתן היה אומר הלכות, לא שייך לתאר כלל, 'אש' בערה! 'אש' יצא מפיו!".

נתאר לעצמנו, נצייר לעצמנו - - -

"ר' משה ברסלב'ער אמר פעם - שמעתי זאת מ'וועלוועל' - וועלוועל היה רבו של "הערש לייב" - הוא התקרב עוד הרבה לפני כן, ועוד הכיר היטב את "ר' משה ברסלב'ער".

"ר' משה ברסלב'ער" הגיע לאומן, השתטח על ציונו של הרבי, הוא הרבה שם בעבודות, לאחר מכן הוא נכנס לקלויז, לקח בידי 'ליקוטי הלכות' ולמד, הסתובב סביב לבימה עם ליקוטי הלכות בידי ולמד בהתלהבות!

הוא היה למדן גדול, ומן הצד עומד 'וועלוועל' ומסתכל, הוא יודע שר' משה למדן גדול, והוא לומד ככה 'ליקוטי הלכות' – למד 'גמרא' ?!

אומר לו ר' משה: ילד, מה אתה מביט כך, אילו היית שומע את היהודי הזה אומר הלכה זו! – אני הרי שמעתי את היהודי הזה אומר את ההלכה הזו, באיזו תבערת הלב אמר את ההלכה, באיזו התלהבות אמר הלכה זו!".

איי איי, רבי נתן הוא סוד, סוד גדול מאד!

'רחל' בחינת תורה שבעל פה

(ממשיך בליקו"מ) וְזֶה בְּחִינַת 'וַיִּשְׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיִּשָּׂא קִלּוֹ וַיִּבְנֶה', בתורה הקדושה הרי יש הרבה כאלו פסוקים, והרבי אכן מביא בהמשך" – שיש לפעמים ש"פושעים יכשלו במ", כגון 'וישק יעקב לרחל'.

הרבי מפרש שהכוונה היא שונה לגמרי! ברם מדוע זה כתוב כך? התורה הקדושה מכניסה כזה דיבור, ובאם תהיה מאלו ש'זכה', אזי תזכה להתעורר על ידי פסוק זה, ממה שמונח בפסוק 'וישק יעקב לרחל', שזה נורא! אולם אם 'לא זכה' – אזי הוא מתרחק על ידי פסוק זה, 'יכשלו במ'.

בתורה הקדושה כתוב מעשה שהיה עם "ראובן"; מעשה עם "יהודה"; הכל זה 'תורה הקדושה', והכל כדי להראות לנו ש"צדיקים יילכו במ, ופושעים יכשלו במ".

אומר הרבי כך: רַחֵל – בְּחִינַת תּוֹרָה שְׁבַעֲל־פֶּה, שְׁהִיא פְּרַחֵל לְפָנֵי גּוֹזְזִיהָ, שְׁהַפֵּל גּוֹזְזִין וּפּוֹסְקִין מִמֶּנָּה הֵלְכוֹת, כמו כבש שגוזזים ממנה צמר

כא ~~~~~ פרשת ויצא, שנת תשל"ה

והצמר חוזר וגודל שוב, כולם גוזזים 'הלכות' מה'תורה שבעל פה' שוב ושוב, זה לא פוסק, כך היא 'התורה הקדושה', 'ארוכה מארץ מידה', אין לתורה סוף, 'כרחל לפני גוזזיה', 'רחל' היא ה'תורה שבעל פה'.

וְהֵם נַעֲשִׂים לְבוֹשֵׁיךָ, מצמר זה נעשים לבושין, כְּמוֹ שִׁפְתוֹב: "כְּבוֹשִׁים לְבוֹשֶׁךָ", מבואר מכך שה'תורה שבעל פה' אלו הם ה'לבושים', זו 'רחל', כְּמוֹ שִׁפְתוֹב: "שְׂמֵלָה לְכָה קָצִין תִּהְיֶה לָנוּ", כְּשֶׁאַדָּם כָּשֶׁר לֹמֵד תּוֹרַת הַתָּנָא, אָזִי הַתָּנָא נוֹשֵׁק אוֹתוֹ וְהוּא נוֹשֵׁק הַתָּנָא, וְגוֹרֵם תַּעֲנוּג גְּדוֹל לְהַתָּנָא, כְּמוֹ שִׁפְתוֹב: 'שִׁפְתוֹתָיו דּוֹכְבוֹת בְּקִבְרֵי וְכוּ'.

וְזֶה בְּחִינַת: וַיִּשָּׁק יַעֲקֹב – הוּא הַתָּנָא, לְרַחֵל – הִיא הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה שֶׁחֲדָשׁ, זוהי התורה שבעל פה שהוא הוציא מפיו שֶׁנִּשְׁשָׁק וְדַבֵּק אֶת רוּחוֹ בְּרוּחַ-הַקֹּדֶשׁ שֶׁבְּשָׂכִינָה. כאן זה שונה, ה'נשיקין' הם לא אותם 'נשיקין', לפני כן דיבר הרבי על 'נשיקין' של ה'צדיק המחדש' עם ה'צדיק הלומד', כאן מדבר הרבי על נשיקין אחרים, ה'צדיק' עם 'התורה שבעל פה', 'רחל' היא 'התורה שבעל פה', ו'יעקב' הוא ה'תנא' שמחדש.

וַיִּבֶךְ – מדוע הוא בכה? שֶׁצָּפָה בְּרוּחַ-הַקֹּדֶשׁ שְׁלוֹ, שֶׁהוֹצִיא מִפִּיו וְהַכְּנִיס בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה, וְרָאָה שֶׁבְּגִלוֹת הַזֶּה עַל-פִּי הָרֹב הַלּוֹמְדִים אֵינָם הַגּוֹנִים; נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי לְמוֹדֵם שִׁילְמוֹדוֹ לֹא תִכְנַס רוּחַ-הַקֹּדֶשׁ שֶׁל רַחֵל, שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה, לְקַבּוּרָה, שָׂאִין שִׁפְתוֹתָיו דּוֹכְבוֹת בְּקִבְרֵי עַל-יְדֵי לְמוֹדוֹ שֶׁל רָשָׁע.

בזמן שהלומד לומד 'בקדושה ובטהרה' כפי שביארנו לעיל, אזי היא נכנסת לקבורה, זוהי כל חיותו, ועל כך בכה יעקב, הוא ראה שעל פי רוב 'הלמדנים' – שמרמזים על 'רחל', רחל היא 'תורה שבעל פה', לא נכנסת עמו לקבורה, כיון שהלומדים לא יהיו לומדים הגונים, וְעַל-יְדֵי-זֶה וַיִּבֶךְ עַל גְּלוֹתוֹ, על כך שהוא יהיה בגלות – התורה שבעל פה.

נו, אחרי שהרבי נותן לנו כזה פירוש, 'וישק יעקב לרחל', זהו הפירוש 'נשיקין'!

בזוהר כתוב^כ, שאת הפרשה של 'בן סורר ומורה', ביקש משה רבינו מהקדוש ברוך הוא, שלא יכתוב פרשה זו בתורה, כך כתוב בזוהר. הקדוש ברוך הוא סימן ל'מלאך', שיגלה למשה את הסוד של 'בן סורר ומורה', והמלאך גילה זאת למשה, אם כך? (אמר משה) תכניס, שכן יהיה כתוב בתורה! את 'התורה הקדושה' – נותנים לכל אחד בבחינת "הנה לך", וכל זמן שהמאמר 'נעלם' ולא יודעים פשט, יכולים חס וחלילה להיות מאלו 'פושעים יכשלו בס', אולם אעפ"כ בתורה זה נכתב, אם תזכה – אזי תחזיק עצמך! ואדרבה, תתקרב על ידי זה, ובאם לא תדע – אזי מאי הידיעה תתעורר עוד יותר!

התורה היא כל כך גדולה, שאיני יודע 'כלום', עלי רק 'להאמין'^כ, ברם אם הנך חפץ לדעת, הנך רוצה להבין כל דבר, לך, לך בדרכך! (היינו: יש בחירה להיות מהפושעים יכשלו).

ללמוד תורה לשמה

הרבי הרי מדבר מלימוד (ללמוד בקדושה וכו'), ב'סדר הלימוד' הרבי הקפיד נורא – הרבי לא החזיק מדרך הלימוד של 'העולם' – שלומדים ללא 'דעת' וכלי תפילה על כל דבר שלומדים).

הערות ומראי מקומות

כו. פרשת בלק דף קצ"ח ע"א.

כז. עי' כעיי"ז בשיחות הר"ן סוף אות קנ"א: אַמַר לְעֵינֵי הַסַּפּוּרֵי מְעֻשִׁיּוֹת שְׁסַפֵּר, שְׁטוֹב יוֹתֵר הִיָּה לְכָלִי לְגִלוֹת בְּהֵם שׁוֹם רָמֵז לְהִיכֵן הֵם מְרָמְזִין, כִּי כְּשֶׁהַדָּבָר נִסְתָּר יְכוּלִין לְפַעֵל בּוּ יוֹתֵר מֵה שְׁצָרִיכִים, אֵךְ הוּא מְכַרַח לְפַעֲמִים לְגִלוֹת אֵיזָה רָמֵז בְּעֶלְמָא לְמַעַן יִדְעוּ שְׂיֵשׁ בְּהֵם דְּבָרִים נִסְתָּרִים.

כג פרשת ויצא, שנת תשל"ה

הרי היום כבר רואים מה נהיה מכך, לא לומדים כלום! ה'אמת' שמונחת בתורה, ה'מאור שבה שמחזיר למוטב' הזיזו הצידה לגמרי!

'המאור שבה מחזיר למוטב' – זה אכן אצל אחד שיש בו 'תורה' והוא 'קדוש', וכשאדם קדוש מאד, ירא השם מופלג, זה נקרא תורה! התורה הקדושה – האור של התורה הקדושה מזכך את האדם, ואזי יש לו גוף אחר, עיניים אחרות, מח אחר, פה אחר! – זהו כוחה של התורה.

ומתי מוציאה התורה את כוחותיה? כשהלימוד הוא באופן כזה כמו שהרבי לימד אותנו, לעשות מהתורות תפילות!.

אכן בדורות הקודמים, בימי התנאים, יכול להיות שהם לא היו צריכים לכך – לימוד התורה בעצמו היה בכזו קדושה, שהתורה בעצמה זיככה אותם, 'רבי שמעון בר יוחאי', "תורתן אומנותן"^כ, לימוד התורה שלהם היה בכזה מין קדושה שיכול להיות שהם לא היו צריכים לכך – הם היו פטורים מתפילה, בתורה עצמה הם השיגו 'אלוקות', ברם בדורות האחרונים מוכרחים – מוכרחים לצרף תפילות ללימוד התורה.

ברם כשלומדים התורה – והרי כל יהודי מחויב ללמוד תורה, צריך שיהיה 'תורתו לשמו', האם 'לכבוד עצמי' הנני לומד תורה? האם 'לכבוד עצמי'?! שאהיה 'רב', שאהיה 'רבי'? האם זוהי המטרה לשמה הנני לומד^{כט}?!

הערות ומראי מקומות

כח. מסכת שבת דף י"א ע"א, ועי' ליקוטי הלכות הל' תפלה ג' אות ג'.

כט. עי' ליקוטי הלכות הל' תלמוד תורה ג' אות ב': ... ועקר העמל והיגיעה שצריכין לעמל ולהגיעה הרבה בתורה הוא רק בשביל לברר עסק התורה שיהיה הלמוד לשמה לעשות נחת רוח ליוצרו ותברך ... ומחמת זה כל מי שרוצה לעסק בתורה באמת ולזכות לכתרה של תורה, לזכות על-ידי התורה לחיי עולם להתדבק בקונו אשר זה תכלית עסק התורה הקדושה, הוא צריך להגיע מאד בעסק התורה שבעל פה לברר ולהכניע בחינת אחיזת ופשעים יכשלו כם, דהיינו המחשבות של גסות ופנייות והערמימיות שרודף אחרי מחשבתו ורוצים להטות לכבו מן האמת ח"ו, לעסק בתורה בשביל כבוד וגסות בשביל שיתקרי

את 'התורה הקדושה' עלינו ללמוד, זוהי 'תורה לשמה', 'אותה' עלינו ללמוד, ובזה כבר יש הכל!

והכל זה תורה, "גמרא" זו תורה, "ארבעה חלקי שולחן ערוך" הם תורה, "מדרש" זה תורה! הכל זה תורה, עלינו ללמוד הכל! והלימוד הזה מזכך את האדם, הלימוד מטהר את האדם, יש לו חלק אחר לגמרי בתורה.

חותמו של הקב"ה 'אמת'

רבי נתן היה פעם בעיר 'בראד', היה שם קלויז של גאונים, והם ידעו מרבי נתן, וגם ידעו חתן של מי הוא, הם נכנסו עמו לשיחה, ולאחר מכן התבטא רבי נתן ואמר: "לערנען קענען מיר! פארוואס הייסן זיי 'גאוני ארץ'? ווייל די גאות פון די וועלט איז ביי זיי!" [ללמוד אנו יודעים! מדוע הם מכונים 'גאוני ארץ'? בגלל שהגאות של העולם מונח אצלם!]

כך התבטא רבי נתן לאחר מכן! הם היו גאונים, גדולים, ור' נתן התבטא על לימודם, "מדוע הם מכונים גאוני ארץ? בגלל שהגאות של העולם מונח אצלם", למרות שהם היו גדולים!

ברם, רבי נתן הרגיש את האמת שיש אצל הרבי, את האמת של הרבי שמונחת בכל דבר, את זה הוא ראה, לשאר העולם אין את זה! אין להם את האמת הזאת!

הערות ומראי מקומות

רבי, בשביל שיהיה רב באיזה קהלה או מורה הוראה או להיות מפרסם ולומר תורה בסעדה שלישית ולהנהיג העולם ולהרבות כבודו פנהוג עכשו וכיוצא באלה ...

כח פִּרְשֵׁת וִיצָא, שְׁנַת תְּשַׁל"ה

רבי נתן היה למדן לפני שהתקרב, היה לו הכל לפני כן, ברם כשהוא התקרב לרבי הוא הרגיש כזה מין אמת, מה שהוא ראה – היה נורא נורא, "היכן היכן?! העולם הרי לא יודעים מהאמת הזאת!".

ואת ה'אמת' הזאת הוא הכניס בכל דבר, רואים את זה ב'מכתבים', כזו אמת מונחת במכתבים שזה נורא, מונחת במכתבים אמת נפלאה.

ב'תפילות' יש כזה מין 'אמת'! ב'ליקוטי הלכות' יש כזה מין אמת!, לבד ממה שיש שם חידושים נפלאים, הרי שמונח שם כזה מין אמת!

ו'אמת' – זהו 'חותמו' של הקב"ה, ה'חותם' של הקב"ה הוא 'אמת', זה מה שהקב"ה אוהב!

לחדש בתורה

הרבי צוה על רבי נתן, הרבי נתן לו ציווי, שבכל יום 'יחדש בתורה'! היה פעם שרבי נתן לא יכול היה לחדש, הוא יצא לשדה, ושם השיח ליבו היטב לפני הקב"ה, לאחר מכן אמר ר' נתן: "איך האב אויסגעקוועטש פונעם קליינעם פינגער – האב איך אויסגעקוועטשט תורה!" סחטתי מהאצבע הקטנה – סחטתי תורה!]

היה לו ציווי מהרבי שעליו לחדש בכל יום בתורה, והוא היה מוכרח לחדש, היה מוכרח לשמוע בקולו של הרבי, יש פעמים – שכותבים 'הלכות', מצליחים לדבר, ויש פעמים 'שלא', צריך "לסחוט חידוש מהאצבע הקטנה!",

הערות ומראי מקומות

ל. עי' ליקוטי מוהר"ן תו' ט' אות ג': ...וְעָקַר הַשְּׂתוּקָהּ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ אֶלָּא אֵל הָאֱמֶת...

יש פעמים שהחידוש בא מהמה, ברם יש פעמים שלא – ואזי הוא סחט חידוש
מהאצבע הקטנה!

”ר’ דוד צבי הגדול” – חותן מוהרנ”ת

(אחד הנוכחים: ר’ נתן בהלכות ריבית הלכה ה’ מדבר שם בענין המתנגדים, ואומר שם שיש
”אמת”, ויש ”אמת לאמתו”, הוא מדבר שם גם בענין ’חמיו”ל” –) כן כן.

הרבי אמר לר’ נתן: ”דיין שווער איז א צדיק”! [חמ”ך הוא צדיק!],
וודאי שכך, הוא ידע מגדולתו.

ר’ נתן אכן מביא, בשעה ש”ר’ יצחק” בנו נולד, הוא כותב בימי מוהרנ”ת^ל,
בשנת תקס”ח ערב פסח נולד ר’ יצחק, הוא נולד בעיר ’מאהלוב’ ו”ר’ דוד
צבי” חותן מוהרנ”ת שכב במיטת חוליו. וכותב ר’ נתן: ”חותני הצדיק” – לא

הערות ומראי מקומות

לא. עי’ ליקוטי הלכות הל’ רבית ה’ אות כ’: ... שגדולי הלומדים שחלקו על גדולי החסידים, גם כן היו
רבים צדיקים גדולים אמתיים, וכל מחלקתם על גדולי החסידים שהיו צדיקים קדושים ונוראים מאד,
היה רק מחמת האמת, שגדולי הלומדים אמרו שהאמת אתם ושבגדולי החסידים רחוקים מהאמת, כי
עוברים על תורת אמת, כאשר גם אנכי שמעתי בעצמי באזני הרבה מאד מהטענות שלהם, (בפרט מפי
חותני הגאון הצדיק מורנו הרב דוד צבי זצ”ל, שהיה צדיק גדול כמפורסם, וחלק הרבה על גדולי החסידים והכל
מחמת האמת שלו) ... על-כן אף-על-פי שכונתם אמת, אבל קטרוג המלאכים נתלבש בהם דיקא, עד
שהאמת דיקא מטעה אותם לקטרוג ולחלק על גדולי קדושי הצדיקים הנ”ל ... שכל תקונו בזה העולם
דיקא על-ידי גדולי הצדיקים שעומדים בנסיונות רבים ועצימים, אשר רק הם זוכים אל נקדת האמת
לאמתו ועל ידם אמת מארץ תצמח...

לב. עי’ שיש”ק הנדמ”ח ח”ב אות י”ג.

לג. אות כ”ז.

לד. שם אות כ”ו.

כז פרשת ויצא, שנת תשל"ה

יכול היה לשמש כסנדק", מכיון ששכב במיטת חוליו, ולאחר חג הפסח הוא נפטר.

כך מובא בימי מוהרנ"ת, 'חותני - הצדיק'.

הוא היה יהודי מופלא, יהודי נעלה מאד.

לאחר שאביו נפטר, במשך 'שמונה שנים' הוא המשיך ללמוד עמו תורה! הוא היה אז ילד כבן 'שש - שבע שנים', והרבנית בכתה: "מי ילמד אותו תורה?!", ואכן אביו בא אליו כל לילה ולמד עמו תורה, במשך שמונה שנים הוא בא אליו - אביו של ר' דוד צבי, ולמד עמו בכל יום תורה, תורה מן השמים!

איזה 'אמת' היא זאת, 'תורה' שנלמדת בשמים!

רואים אם כן איזה סוג יהודי היה "ר' דוד צבי", עד כדי כך שהוא זכה ללמוד עם אביו במשך שמונה שנים לאחר הסתלקותו!

אולם למרות זאת רבי נתן ידע שהרבי היה חסר לו! ומאורו של הרבי הוא לא נהנה!

כינוהו "ר' דוד צבי הגדול", מאות רבנים עמדו לפניו ביראה ופחד, לבד ממה שהיה 'גאון עולם', אדם מופלא, יהודי קדוש, 'יהודי שמימי' הוא היה, במשך ארבעים שנה הוא לא שכב לישון במיטה, הוא היה יהודי קדוש.

והוא גם ידע מי "ר' נתן", הוא הכיר את ר' נתן, ולמרות הכל ראה ר' נתן שהרבי חסר לו, אין לו את האור של הרבי!

(רמ"ב שואל על איזה מעשה עם גביר שחשד במוהרנ"ת שגנב ממנו כלי זהב, ור' דוד צבי החרימו

על כך שחשד על מוהרנ"ת במעשה שכזה - מובא בשיש"ק הנדמ"ח ח"ב אות י"ד) ממי שמעת

טעם זקנים כח

זאת? (רמ"ב: ר' אליהו חיים רוזין) אף פעם לא שמעתי על כך, אינני יודע, לא ראינו אינו ראי'...

(רמ"ב: העיקר הוא שהוא ידע מי הוא ר' נתן), בוודאי שהוא ידע, הוא ידע מי זה ר' נתן, ויש בזה סיפור שלם, שהוא דיבר עם בתו (אשת מוהרנ"ת, ושאל אותה אודות הנהגות מוהרנ"ת בביתו ומאד מצא חן בעיניו^{לה}), הוא ידע מי הוא ר' נתן!

אנו מדברים מכך, שאפילו "ר' דוד צבי" שהיה כזה קדוש, גם הוא היה צריך לקבל מהאמת של הרבי, והאמת של הרבי הייתה חסרה לו!

המגיד מטירהאויצע ז"ל

הייתה לו זכיה - ל"מגיד מטירהאויצע"לי, שלפי החשבון הוא היה כבן 'שבעים שנה' כשהתקרב לרבי.

הוא התקרב לרבי בשנות הנו"ן (בשנות תק"ן), עוד הרבה לפני שהרבי היה בארץ ישראל, בשנות נ"ב, נ"ג. והיה כבן 'תשעים שנה' - 'למעלה מתשעים שנה' - כשנפטר, בערך שנה לאחר הסתלקותו של הרבי - בשנת ע"ב או ע"ג.

נמצא שלפי החשבון הוא היה כבן 'שבעים שנה' או יותר כשהתקרב לרבי, צדיק כבן 'שבעים שנה', והרבי היה אז כבן 'עשרים שנה' - 'עשרים ואחד שנה', והמגיד הבחין בגדלותו של הרבי!

הערות ומראי מקומות

לה. עי' שיש"ק הנדמ"ח ח"ב אות כ"ב.

לו. עי' כוכבי אור - אנשי מוהר"ן, אות כ"ד, וז"ל שם: הרב הצדיק רבי יקותיאל המגיד מטירהאויצע זצוק"ל, הוא אשר זכה ביותר מכל המפרסמים שברורו להכניע את עצמו תחת אדמו"ר ז"ל, ולעמוד לפני הדרת קדשתו באימה ופחד, וגם הרבה מאנשי מקרביו ויוצאי חלציו נתקרבו על ידו לאדמו"ר ז"ל.

כט ~~~~~ פרשת ויצא, שנת תשל"ה

הוא אמר לרבי: הנכם מסתתרים מפני כולם, וממני וודאי, אבל מאיתי אתם לא תסתתרו, 'יורים' בי ו'פוצעים אותי', יירה איירה - ברם את האמת לא אעזוב!"

זו זכיה - של יהודי זקן! וכמו כן "ר' יודל" היה מבוגר מהרבי בחמש עשרה-שש עשרה שנים, אלא שהמגיד היה יהודי 'זקן'! ומבין צדיקי הדור היה מה'זקנים', חבר של "ר' נחום הגדול מטשערנאביל"!

לכאורה (המגיד מטירהאויצע) הכיר את ה'בעל שם הקדוש', בשנת תקנ"ב הוא היה כבן 'שבעים שנה', הבעל שם טוב נסתלק בשנת תק"כ, ולפי החשבון הוא היה כבן 'ארבעים שנה' כשהבעל שם הקדוש נסתלק, ובטח יכל להכיר את הבעל שם!

לא יודעים, לא יודעין בוודאות גם למי היה מקורב, רק זאת יודעים שהוא היה מ'גדולי הצדיקים'.

שומר הגבול...

הוא התגורר בעיירה 'טירהאויצע', ובטירהאויצע עובר גשר באמצע העיר, מצד אחד יש מקום שנקרא 'כאנאראד', ומהצד השני נמצאת 'טירהאויצע', בטירהאויצע מסתיים 'מחוז קייב', ומשם והילך מתחיל 'מחוז חרסון', 'חרסון' בימים ההם היה מחוז מודרני, והצדיקים אמרו: "הושיבוהו למגיד בעיירה טירהאויצע, כדי שישמור שלא ייכנס ה'רע' של 'חרסון' - שלא ייכנס למחוז 'קייב'!".

"קייב" היה בזמנים ההם מחוז של עיירות נעלות של ה'צדיקים', והיו אומרים: "כי מקייב תצא תורה", ברם 'חרסון' היה מחוז יותר מודרני, לכן

הושיבוהו בעיירה 'טירהאויצע' שישמור על הגבול בין המחוזות, שלא ייכנס ה'רע' של 'חרסון' – שלא ייכנס למחוז 'קייב'!

המגיד היה אדם מרומם ונעלה מאד!

[השואל: העיירה 'מעזיבז' נמצאת במחוז קייב? לא, מעזיבז נמצאת 'במחוז קאמניץ', מאהליב, קרעמיניץ, שאריגראד, היכן ש"ר' דוד צבי" (חותן מוהרנ"ת) כיהן כרב, עיירות אלו נמצאות ליד מעזיבז.

(השואל: העיירות 'אומן וברסלב'?) העיר אומן נמצאת במחוז 'קייב', והעיר ברסלב נמצאת במחוז 'קאמניץ'.

(רמ"ב: ב'כאנאראד' התגורר ר' ישראל טירהאויצער?) ר' ישראל התגורר ב'כאנאראד', אכן הוא התגורר באזור ההוא.]

דיבורים חמים כגחלי אש

האמת של הרבי היא משהו אחר – איי, איי, כזה מין 'אמת', "ר' נתן" – הקדוש ברוך הוא עזר לו, והוא התקרב לרבי, ותיכף הוא הבחין שיש פה משהו אחר, איזה 'אמת מסוג אחר'!

הוא היה מלא ב'תורה', מלא ב'יראת שמים', האם זה דבר של מה בכך?!

חמיו היה כזה יהודי צדיק, שר' נתן התפלא: "כיצד יכול היה משה רבינו להיות במעלה גבוהה יותר?!" חמיו היה יהודי גדול ונורא, אדם נעלה ביותר!

במשך כל ימות החול לא נטל ידיו לסעודה מחמת חומרות של נטילת ידיים, ואף פעם לא שכב לישון, היה מנמנם קצת, ומלבד כל המעלות האלו

פרשת ויצא, שנת תשל"ה

הוא היה אדם מורם ונעלה, אדם מופלא! וכשיש כזה 'חותן', האם צריכים משהו טוב יותר?!

ואולם לאחר שמוהרנ"ת התקרב לרבי הוא התבטא ואמר: "הדבר דומה ל'קניזש' – זהו מין 'מאכל' ממולא ב'צימוקים' ו'סוכר', ועוד שומנים – כשהמאכל 'טרי', 'חס' אזי הטעם שונה לגמרי, אולם אם המאכל אינו טרי, הוא קר, אזי הטעם כבר לא אותו דבר!".

"אצל חמיו יש הכל, יש בו הכל, אלא שזה לא 'חס', אצל הרבי הרי זה 'חס'!", כך התבטא מוהרנ"ת על חותנו, יש בו הכל, לא חסר לו שום דבר, אלא שחסר חמימות!

אכן בתורה כ' אומר הרבי: "דיבורים חמים כגחלי אש"! ומכך נהיית 'תורה'לו.

(כאן חסר קצת ההמשך)

ל'סבא שלך' אני מתכוון...

"ר' נחמן חיה'לעס"ל^ה היה חתנו של ר' בער. ר' בער היה בנו של ר' שלמה קארלינער, וחתנו של ר' ברוך'ל ממזיבוז.

"ר' שלמה קארלינער" היה גדול מאד, 'משיח בן יוסף', קדוש עליון. הוא השתדך עם ר' ברוך'ל, קראו לבנו "ר' בער", ו"ר' נחמן חיה'לעס" היה חתנו של ר' בער.

הערות ומראי מקומות

לז. שם אות א'.

לח. רבי נחמן בן מרת חיה בת רביז"ל.

לב טעם זקנים

בזמן ה'מחלוקת' הגדולה על הרבי, על רבי נתן, בימים ההם, חמיו - ר' בער - אמר לו לר' נחמן חיה'לעס, תוך שהוא מצוטט לו את הפסוק שכתוב בבניו של ישמעאל, "ומשמע ודומה ומשא" - "תשמע ותדום ותסבול!", כך אמר ר' בער לר' נחמן חיה'לעס.

(רמ"ב: ר' בער כיהן כרבי?) לא, הוא לא היה רבי, הוא היה חתנו של ר' ברוך'ל.
(רמ"ב: חסידי קרלין לא מינוהו לרבי?) משום מה אף אחד מילדיו של ר' ברוך'ל לא שימש כרבי.

כך גם "ר' מעכצע"ט (רמ"ב: מה היה שמו מאיר או מיכל?) כפי הנראה 'מיכל', כינוהו "מעכצע", גם הוא היה גדול מאד, אולם הוא לא שימש כרבי.

לר' ברוך'ל היתה זכיה שכל ילדיו לא שימשו כרבי... זה היה רצונו של ר' ברוך'ל!

כך גם הרבי "ר' אלימלך", "ר' אלעזר" בנו לא שימש כרבי! ר' אלעזר נוהג היה לנסוע אל ה'מגיד מקאזניץ', כמו כן אל ה'נעשכיזער', אולם הוא עצמו לא שימש כרבי, ר' אלימלך לא רצה שילדיו ישמשו כרבי!

ר' יעקב יוסף^מ היה מספר את הסיפור (הנ"ל) מסבו.

לעת זקנותו (של ר' יעקב יוסף) הוא הרבה בבכיות לפני השם יתברך, הוא היה בוכה הרבה לפני השם יתברך!

ר' יעקב יוסף סיפר, שפעם התקיימה ברית לבנו של "ר' נחמן חיה'לעס", והוא ניגש לאחד מחסידיו של ר' ברוך'ל וביקש ממנו שישתתף בברית. אמר לו אותו חסיד לר' נחמן: "אליכם לא 'אלך', אליכם 'אזחול על ידי ורגלי',

הערות ומראי מקומות

לט. עי' טעם זקנים קונטרס ז'.

מ. בנו של ר' נחמן חיה'לעס.

פרשת ויצא, שנת תשל"ה

יש לכם סבא שהוא 'רבי'! ", כך הוא אמר לר' נחמן חיה'לעס. אותו חסיד של ר' ברוך'ל, 'יש לכם סבא שהוא רבי'!

אמר לו ר' נחמן: "יש לי כמה סבים!?", והוא פירט לו, "ר' ברוך" הוא סבי, "ר' שלמה קארלינער" הוא סבי. אמר לו החסיד: "אלו הם אינם סבים 'שלך', אלו הם סבים 'שלה'... הסבא 'שלך' הוא הרבי!".

במכתבים כותב ר' נתן - לר' נחמן חיה'לעס: "ר' נחמן נכד אדמו"ר ז"ל", כך הוא כותב לו תמיד, וכותב לו שיבוא אליו"א.

הוא קבור ב'אומן', בשנים האחרונות לחייו עבר להתגורר ב'אומן'.

הוא היה 'בעל תפילה' גדול!

פרי עין חיים - נבדי רביז"ל

(השואל: בנו של ר' נחמן, הוא ר' יעקב יוסף?) ר' יעקב יוסף היה עשיר גדול, מעשירי העיר טשעהרין, עשיר מופלג, בסופו של דבר הוא אבד את נכסיו, הקומניסטים נטלו מהם את כל כספם, הפכו אותם ל'פשוטי עם', והוא עבר להתגורר ב'אומן', מאחר והתגורר באומן - היה עולה לציונו של הרבי ושופך דמעות כמים.

הערות ומראי מקומות

מא. מובא הרבה במכתבי מוהרנ"ת - עלים לתרופה. ועי' מכתב שפ"ה: וְשְׁלוֹם לְאֶהוֹבֵי יְדִיד נְפִשֵׁי וְלִבְבֵי הַרְבֵּנֵי הַיְּתִיק פְּרִי צְדִיק וְכוּ' מוֹרְנוּ הָרֵב נַחְמָן גַּ"י נֶכֶד אֲדוֹמ"ר זְצוּק"ל. כְּבָר כְּתַבְתִּי בְּמַכְתָּב לְבָנֵי שְׂיִחְיָה כְּמָה דְּבָרֵי אֲמַת אֵלֶיךָ, וְתִרְאֶה לְקִימָם לְכוּא מִיַּד לְפָה, וְאֵם יִרְצָה הַשֵּׁם כְּאֲשֶׁר אֲדַבֵּר עִמָּךְ פֶּה פָּנִים אֶל פָּנִים ... וְה' יוֹדֵעַ שֶׁכָּל כּוֹנְנֵי בְּזֵה לְדַבֵּר עִמָּךְ הוּא לְטוֹבָתְךָ, וְאֵנִי מַחֲבִיב לְשִׁרֵת אֶת אֲדוֹמ"ר זְצוּק"ל, לְהַשְׁתַּדֵּל לְטוֹבַת יוֹצְאֵי חֲלָצֵי הַיְּקָרִים שְׂיִחְיֵי, וְאֵין בְּיָדֵי לְעֹזֵר לָהֶם כִּי אִם בְּדַבְרֵי אֲמַת שְׂקַבְלֵתִי מִמְּנוּ וְל"ל...

(רמ"ב: לבד מר' זלמן ור' יעקב יוסף היה אח נוסף?) היו שני אחים אלו בלבד! אמרו עליו על ר' זלמן שקלסתר פניו דומה לקלסתר פניו של הרבי!

ראיתיו באומן בראש השנה, גם בהיותי בעיר טשעהריץ ראיתיו.

ר' נחמן חיה'לעס נתן שם לבנו על שם אביו, חתנו של הרבי (בעלה של חיה'לע) ששמו היה ר' זלמן!

"ר' יעקב יוסף" השתדך עם הרבי, כשבנו ר' זלמן היה לחתנו של הרבי, ר' זלמן היה בעלה של חיה'לע בזיווג ראשון, אולם הוא לא האריך ימים.

[רמ"ב: בעלה של חיה'לע בזיווג שני היה "ר' אהר'קע - נכדו של ה'בעל התניא"? כן, הוא כיהן כרבה של העיר קרימנטשוק (רמ"ב: הוא היה אחיו של ה'צמח צדק'? לא, הם היו בני דודים, אימותיהם היו בנותיו של הבעל התניא.]

ר' זלמן בן ר' נחמן חיה'לעס התגורר בעיר טשעהריץ, הוא גם היה גביר גדול, וישב על התורה והעבודה יומם ולילה, לא פסיק פומיה מגירסא, וכמו "ר' אלעזר בן חרסום"^{מב}, העסקים התנהלו, היה לו עשירות, אבל הוא לא התערב בעסקים כלל, רק ישב ולמד.

הוא כתב ספר על מענין של הרבי, מלקוטי מוהר"ן, הספר היה ממש הפלא ופלא! ראיתי את הספר, הוא כתב כאלו חידושים שזה היה נפלא! רצו לקחת את הספר להדפסה בארץ ישראל, אולם זה נפל בידי הקומוניסטים והלך לאיבוד.

הוא חיבר ספר נפלא, אה, 'חידושים נפלאים', הוא היה...!

לה פרישת ויצא, שנת תשל"ה

ראיתיו באומן, "זהו קלסטר פניו של הרבי" (שחו אנ"ש ביניהם), או אז התבוננתי יותר בקלסטר פניו.

(השואל: ממי הוא קיבל - ר' זלמן?) אינני יודע, לכאורה - הוא עוד הכיר את הדורות הקודמים, יכול להיות שעוד הכיר את ר' נתן, יכול להיות.

היו דורות, היו דורות - אך עדיין יש! היו דורות - ועדיין יש! השם יתברך יעזור ש"לא נעמוד מן הצד"!

יכול להיות שהתכוונו אליך... הרב מטשעהריץ

היה זה בעת שרבי נתן אמר את ההלכה הגדולה (מלקוטי הלכות) שבהלכות פסח הלכה ט', אנשי שלומינו בשומעם את ההלכה התפעלו נורא, הם עמדו בהתרגשות גדולה, ברם הרב מטשעהריץ נשאר לעמוד מן הצד, ר' נתן הבחין שהוא לא כל כך מתפעל מההלכה ^מ (הוא היה אז צעיר לימים).

ענה רבי נתן ואמר: "הרבי השתמש בזכות אבות לקחת את ר' אהרן דער רב" לעיר ברסלב - הרב מטשעהריץ הרי היה נכדו - יכול להיות שהרבי התכוון אליך, הרבי התכוון אליך, ואתה עוד עומד מן הצד?!".

נו, לאחר מכן הוא כבר שב בתשובה... הוא כתב את הספר 'קיצור ליקוטי הלכות', (ליקוטי עצות חדש - אוצר היראה^מ). הוא פעל רבות.

הערות ומראי מקומות

מג. עי' שיש"ק ח"ב אות תשפ"ג.

מד. עי' בהקדמה שם שכתב ברוב ענוותנותו: הלא אני הלואי שאזכה להיות באמת על כל פנים זעירא דמן חבריא, כי לא זכיתי לשמש את מורנו הרב ר' נתן זצ"ל אפילו באצבע הקטנה, כי צעיר הייתי לימים אז...

"ר' אפרים ר' נפתלי'ס", היה בנו של ר' נפתלי! הקדוש ברוך הוא לו עזר, ותיכף 'הרגיש' מי זה "רבי נתן", הוא הבחין בגדלותו של ר' נתן, כן כן זו זכייה.

ב'פרפראות' רואים הרי נפלאות, בפרפראות על כל תורה הוא מזכיר רבות את רבי נתן, בדרך נפלא, נפלא! הרב מטשעהרין בספר 'פרפראות לחכמה', הליקוטי הלכות שמובאים בכל חלקי הספר...!

אכן בתורה י"ב הוא מדבר מ'הלכה זו', ומ'הלכה זו', הספר מלא ב'ליקוטי הלכות'. 'ראשית הגז' היא הלכה על תורה י"ב ועל תורה כ"ח, שם מדברים גם מענין 'למדן'מה.

כל כתבי האריז"ל על 'כף היר'

רבי נתן השתתף בחתונתה של "חיה" בת רביז"ל עם "ר' אהר'קע דער רב", ב'שבת שבע ברכות', אמר רבי נתן מאמר, הוא אמר את ההלכה מ'ראשית הגז' שמבארת את תורה י"ב ותורה כ"ח - שני התורות יחד, שם מדבר על 'תלמיד חכם - שד יהודי', 'אלפי'ן נפולין - תורה נפולה'.

רבי נתן שכח שהחתן "ר' אהר'קע" למדן גדול, ורבי נתן 'תפס את עצמו': "מה אני מדבר? שמא יחשוב ר' אהר'קע שאני מדבר 'עליו'!", רבי נתן דיבר אז בחריפות על הלומדים, והוא רצה לסובב את הגלגל חזרה, אולם כבר לא היה יכול.

"פריידא" אמו של ר' אהר'קע היתה בתו של הבעל התניא, היא קבורה בסמוך לקברו של הבעל התניא.

פרשת ויצא, שנת תשל"ה

כשרבי נתן היה אצלו, הוא אדם מרומם ונעלה – "ר' אהר'קע", הוא שוחח עם רבי נתן זמן רב, ולאחר מכן יצא ללוות את רבי נתן מפתח הבית, ור' אהר'קע ענה ואמר: "יהודי זה – כל כתבי האריז"ל ועץ חיים מונחים על כף ידו!".

הוא היה חתנו של הרבי, לבד ממה שמעצמו היה גדול בישראל.

(רמ"ב האם היה איזה סיפור עם הירושה שהאשיר 'ר' יצחק אייזיק?) כן כן, הירושה שנשארה היא משרה, היא היתה עשירה גדולה, חתנו של הרבי 'ר' יצחק אייזיק' היה עשיר גדול, ור' יצחק אייזיק שוחח עם ר' נתן על רצונו שחלק ניכר מנכסיו ישמש לענייני הרבי.

אולם את הירושה – את 'הצוואה' לא ניסח כראות, רבי נתן לא נכח בעת כתיבת הצוואה, הוא ניסח לבד את הצוואה שלא כהוגן, ורב יכול להתפס על איזה מילה, ומכל הירושה נשאר לענין של הרבי רק ספר תורה, פמוטות, דברים קטנים, וקצת תכשיטים^מ. (רמ"ב: להיכן הלך שאר הכסף?) הרי היו לו שלשה בנים.

ככה היה הסיפור, הוא הלך כאילו לפי ההלכה, "הלכה דיג".

רבי נתן רצה וחשב שיהיו נכסים לענייניו של הרבי, כדי שענייניו של הרבי יוכל להיות מופצים יותר, ובאותם שנים – חשב ר' נתן שיוכלו לפעול משהו בענייניו של הרבי, בפרט שהוא ידע שזה היה רצונו של ר' יצחק אייזיק, חתנו של הרבי, שחלק ניכר מהירושה יישאר לענייניו של הרבי.

עם 'כירכרות' כאלו מה יצא מהם?

(רמ"ב: מי היו בניו של ר' יצחק אייזיק - חתן רביז"ל?) היו לו שלשה בנים: ר' אפרים, ר' שמחה ברוך, ור' ישראל שהיה מגזע טשערנאביל^{מז}.

הם השתדכו ביניהם - "אדל'ע" ו"שרה'קע". לאחר הסתלקותה של שרה'קע, שידכה אדל'ע את בתה עם בנו של ר' יצחק אייזיק^{מז}, לאדל'ע הייתה בת (מרת 'רבקה מרים' - מזיווג ראשון), היא התחתנה עם ר' שמחה ברוך. (רמ"ב: ור' אייזיקל מהעיר בארדיטשוב?) כן, הוא היה בנם של ר' שמחה ברוך עם בתה (של אדל'ע) ^{מט}.

תמיד, תמיד היה בעניין של הרבי הסתרות.

- כך חשב ר' נתן, אולם בסופו של דבר הוא חזר משם עם עגמת נפש עצומה, הוא חשב שיוכל לקחת חלק מהנכסים למען עניינו של הרבי, ובפרט שכך גם היה רצונו של ר' יצחק אייזיק.

אולם הקדוש ברוך הוא סובב ככה שמכל הנכסים לא יצא מאומה!

הם באו ונסעו יחד: ר' אפרים בנה של שרה, ור' שמחה ברוך, הם נסעו עם כרכרה - מפוארת - לאומן, כדרכם של הגבירים, על ראש השנה, ורבי נתן הביט בהם, "מה יצא מהם?! עם כזו 'כרכרה' מה יצא מהם?!".

הערות ומראי מקומות

מז. נעשה חתנו של רבי אהרן מטשערנאביל זצ"ל, ואחר שנפטר בצעירותו נתגדלו בניו בבית זקנים בטשערנאביל.

מח. עי' ימי מוהרנ"ת אות ק"י, ועלים לתרופה מכתב ס"ד.

מט. עי' ימי מוהרנ"ת אות ק"י: ובתחלת שנת תקצ"ג הנ"ל בראש חדש פסלו היתה התנה של רבי שמחה-ברוך בן רבי אייזיק הנ"ל עם בת דודתו בת אדל הנ"ל שהיתה אז אשת רבי אייזיק כנ"ל והייתי גם בן על התנה בקרימינאטשוק. ועי' ליקוטי הלכות הל' שבת ו' שצויין בסוף אות כ"ג: כל-זה נאמר על התנה של ש"ב (- שמחה ברוך).

פרשת ויצא, שנת תשל"ה

לט כעבור זמן מה הם נהיו 'עניים', לא נשאר מאומה מכל נכסיהם, מאומה לא יצא מזה!

באחד המכתבים כותב ר' נתן: "כעת נמצא בביתי ר' אפרים, ואין לו על הוצאות לנסיעה חזרה", וזה היה אך מספר שנים לאחר שהם ירשו כזו ירושה, כזאת עשירות, ומה נשאר מר' יצחק אייזיק, מאומה לא נשאר.

אלא מאי? דבר אחד נשאר – כל הגזע ממשיך מ"ר' אפרים", "ר' שמשון בארסקי" ו"ר' געצע" ושאר כל הנכדים – הכל נמשך מר' אפרים, זה כל מה שנשאר!

הוא כבר נהיה יהודי ירא שמים, ר' נתן היטיב עמו!

ר' נתן ראה מה יהיה מכרכרות שכאלו, אם הם יסעו בכרכרות מפוארות מאומה לא ייצא מהם, הוא היטיב עמם, הוא ידע שהרכי לא יכעס עליו, הוא היטיב עמם והם הפכו להיות חסידים כיאה וכיאות!

לר' אפרים הייתה בת בשם "פיגא" – אמו של ר' שמשון, כמו כן היה לו בן "נחמן", הוא היה חמיו של ר' געצע, אביה של אסתר (אשת ר' געצע).

(רמ"ב: מר' נחמן ב"ר אפרים לא שמעו כלום?) כן, אני הכרת אותו, וודאי, ר' נחמן הישיש!

בהיותי בעיר טשעהרין, הוא היה יושב בקופה שבכניסה למרחץ, ערב שבת, כינוהו "נחמן פרויקעס".

(רמ"ב: אה, לכן הוא רצה להעמיד את ר' געצע, ר' געצע הרי גם ישב שם בקופת המרחץ), הוא העמיד אותו בקופה לזמן מועט, בטשעהרין, אולם ר' געצע הרי בער להשם

הערות ומראי מקומות

מ טעם זקנים

יתברך, והוא הלך עם הקופה, ולא רצה להיות אחראי על הקופה (קופת דמי תשלום בכניסה למרחץ).

גזע מפואר השאיר אחריו ר' אפרים, גזע נכדים מפואר, הוא השאיר אחריו נכדים חשובים, (משפחות גלבך, ברסקי, וכו' הע"י).

(רמ"ב: ר' שמחה ברוך השאיר אחריו צאצאים?) מר' שמחה ברוך נשאר "ר' אייזיקל מבארדיטשוב", בטשעהריץ היו עוד בנים חשובים. כמו כן ישנם את בניו של "ר' ישראל" הם היו חסידי "טשערנאבל".

(השואל: ר' אהר'קע השאיר אחריו צאצאים חסידי ברסלב?) כן כן, נכדיו התגוררו בעיר קרימנטשוק, הם היו נכדיהם של ה"בעל התניא" ונכדיהם של "הרבי", והם היו נוסעים לאומן ראש השנה.

בסופו של דבר לדאבון לב הם נהרגו כולם, כל אלו שהתגוררו בקרימנטשוק.

ר' אהר'קע, הרי שימש כרבה של העיר קרימנטשוק – ממילא כל צאצאיו התגוררו כולם בקרימנטשוק.

הם היו יהודים יקרים, כאלה לומדים, והם היו משלבים את "עניינו של הרבי" יחד עם "תורת חב"ד", הם היו נכדיו של הבעל התניא, הנכדים היו משלבים, אבל הם היו נוסעים – על ראש השנה, הם היו נוסעים לאומן.

'הון רב' ו'שוה פרוטה'

(רמ"ב: האם שמעתם שהבעל התניא אמר "לעיר טעפליק יש שתי רבנים" – כן, הייתה 'עגונה' שהתגוררה בטעפליק, ובמשך שנים רבות התיגעו הרבנים על מנת 'להתירה', ברם לא הצליחו 'להתירה', בעת שהרב 'בעל התניא' נסע בדרכו לרבינו בכרסלב, הוא עבר דרך העיר טעפליק, כך סלולה הדרך, זה היה

מא פרישת ויצא, שנת תשל"ה

כששב מנסיעתו מ'פטרבורג' (לאחר ששחרר מהמעצר בכלא), ורצה להתפייס עם ר' ברוך'ל. הוא נכנס לעיר 'טעפליק', כמו כן עבר בעיירות 'הייסין', 'לאדיזין', 'ברסלב', 'טולטשין' – התחנה האחרונה היתה אצל ר' ברוך'ליא.

(רמ"ב: המעשה היה בעת שמשה חניקס נתן לו פדיון?) כן כן².

כשמעו בטעפליק שהרב בעל התניא אמור להגיע, אמר ר' מרדכי דיין³: "הרי הרב בעל התניא אמור לעבור בעירנו, כשהרב בעל תניא יגיע, נצרפהו על מנת שנוכל להתיר את העגונה".

ר' מרדכי דיין הבין שיש אפשרות להתירה, אלא שהוא לא רצה להתירה לבד, הבעל התניא הגיע, ויחד עם רב נוסף שכיהן בעיר טעפליק, ישבו ודנו יחדיו, ולבסוף 'התירו' את העגונה!

(רמ"ב: ר' מרדכי נחשב לרבם של אנשי שלומינו?) כן כן.

כשהרב בעל התניא עזב את העיר, בעת פרידתו, ענה הבעל התניא ואמר: "יש לכם שני רבנים, וזהו הערך שלהם – אחד 'מאיאנטעק' והשני 'קאפיקע'!". אחד שווה 'מאיאנטעק' שפירושו 'הון רב' (בהתכוונו שר' מרדכי

הערות ומראי מקומות

נא. עי' אבני"ה ברזל – שו"ס מרביז"ל, אות מ"ו.

נב. עי' שיש"ק ח"ב אות קמ"ז (בהנדמ"ח ח"א אות תקצ"ה): כשנסע הרב בעל התניא אל הרה"ק רבי ברוך ממעזבוז שָׁדֵר אֶז בְּטוֹלְטְשִׁין כְּדֵי לִישֵׁב אֶת הַמְחֻלֻקֶת שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם, נִסַּע דְרָף עִירוֹת בְּרֶסֶלַב הַיִּיסִין וְטֵעֶפֶלִיק וְכוּ' וְאֶז נִכְנַס גַּם לְבַקֵּר אֶת רַבְּנוֹ, וּבְאוֹתוֹ מַעֲמֵד פָּנָה רַבְּנוֹ לְמִשְׁה חִינְקֵעֵס שֶׁהָיָה גָבִיר, וְאָמַר לוֹ: "תֵּן צְדָקָה לְתַלְמִיד חֶכֶם אֲמַתִּי", "אֵיב צְדָקָה אֵן אֲמַתִּין תְּלַמִּיד חֶכֶם", וְנָתַן לְהַרְבֵּ רַעֲנַדֵּל זָהָב עַל הַשְּׁלֶחָן, פָּנָה אֵלָיו רַבְּנוֹ בְּתַמִּיָּה וְאָמַר לוֹ: "זֶה נּוֹתְנִים לְתַלְמִיד חֶכֶם אֲמַתִּי"? "דָּאָס גֵּיט מֵעַן אֵן אֲמַתִּין תְּלַמִּיד חֶכֶם", וְנָתַן עוֹד רַעֲנַדֵּל וְכַשְׂרָאָה שֶׁהַתַּמִּיָּה עָדִין בְּפָנָי רַבְּנוֹ נָתַן עוֹד רַעֲנַדֵּל, וְהִבְחִין שֶׁרַבְּנוֹ עָדִין תָּמָּה עָלָיו וְנָתַן עוֹד רַעֲנַדֵּל – עַד שֶׁנָּתַן עֲשָׂרָה רוֹבֵל זָהָב. לָקַח רַבְּנוֹ וְהוֹרִיד בִּידוֹ אֶת הָעֲשָׂרָה רוֹבֵלִים לְתוֹךְ יָדוֹ שֶׁל הָרַב, "אָרָאָפּ גֵּיט אַרְט פּוֹן טִיש".

נג. תלמיד רביז"ל, רב ומו"ץ בטעפליק.

שווה 'הון רב' לרוב גדלותו בתורה) והשני שווה 'קאפיקע' (מטבע שווה ערך נמוך) ר' מרדכי
היה גאון עצום!

(השואל: האם באומן ניגשו לפני העמוד בחורים?) 'יונתן לוינזון' – אביו היה חזן
אצלנו בבית הכנסת! (השואל: הוא היה 'אבל', אולם סתם כך, באמצע השנה, האם בחור יכול
היה לגשת לפני העמוד?) לא לא, למעט אם הוא היה אבל, סתם כך לא.

(ר' יעקב דב: ר' אפרים'ל מבאר, לגבי "שפתותיו דובכות בקבר", הוא מפרש את הפסוק "בצר
הרחבת ליי", שדוד המלך ביקש מהקב"ה, 'בצר' – כשיהודי נמצא ב'עת צרה', אזי 'הרחבת ליי', הרי אז
'שפתותי דובכות בקבר', כיון שיהודי זה הרי אומר 'תהילים', נהיית לי 'הרחבה', לכן אבקש ממך 'חנני
ושמע תפילתי' – האזן לתפילתי שגם יהודי זה ייושע!), אה...)

(כאן מסתיים השיעור, מכאן והילך שומעים בהקלטה את שיעורו של ר' יעקב מאיר שעכטער
שליט"א בליקוטי מוהר"ן תורה ט', בערך בשנת תשל"ה)

